

עלון שבועי בעניני פרשת השבוע, יוצא לאור ע"י ארגון תורה וחסד:

'המרכז לערבות הדדית'

א' כסלו התשפ"ג - גליון 220 - פרשת תולדות.

העלון מוקדש להצלחת: נועה בת אסתר הדסה תחי'.

מבט מהפרשה: זהירות מצער הזולת.

התורה מספרת לנו כי בסוף ימיו של יצחק כהו ראייתו נחלשה עד די עיוורון שנאמר: "וַיְהִי כִּי זָקַן יִצְחָק וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו מִרְאֵת" מדוע כהו עיניו של יצחק אבינו? - רש"י מביא שלוש תשובות המצביעות על הגורמים לעיוורון של יצחק:

- דמעות המלאכים זלגו לעיניו בשעת העקידה
- עשן הקטורת לעבודה זרה שהקטירו בביתו נשות עשיו
- כדי שיוכל לקבל יעקב את הברכות.

ונשאלת השאלה: מדוע היה צריך הקב"ה להכהות את עיניו של יצחק כדי שיעקב יקבל את הברכות?! הקב"ה היה פשוט יכול לגלות ליצחק שעשיו רשע ויעקב יקבל את הברכות?

והתשובה לכך היא: שה' לא רצה לדבר לשון הרע על עשיו כפי שמביאה הגמרא במסכת סנהדרין (דף יא.): שיהושע לאחר (שעכן מועל בחרם) שואל את הקב"ה מי חטא לך? והקב"ה עונה לו "וכי דילטור (מלשון) אני לך?!"...

מכאן רואים כמה חמור עוון לשון הרע...

החפץ חיים הורה שחוץ מהאיסור לדבר לשון הרע על הזולת, ישנו גם איסור לדבר על עצמינו לשון הרע...

מתוך מעשה שהיה: פעם נעצרה מרכבה ליד ה"חפץ חיים" שהיה בדרכו לביתו, והעגלון שאל את ההלך (הוא לא ידע שזה הרב בעצמו) "סליחה האם אתה יודע היכן גר הצדיק הקדוש הרב הגאון החפץ חיים?"

בשמעו את התארים אמר הרב: "בהמשך בעוד קילומטר תפנה ימינה. ואגב, אין הוא צדיק כלל... הוא יהודי פשוט, ממש כמו כל היהודים".

אחוז כעס קם האיש ממקומו וקרא: "כיצד תעז לומר דברים שכאלה על גדול הדור?!..."

"אמרתי לך את האמת לאמיתה", השיב לו ה"חפץ חיים", "מכיר אני היטב את ה"חפץ חיים", הוסיף.

התשובה הזו הרתיחה את היהודי. "חצוף שכמוך! עז פנים!" קרא לעבר האיש, הלא הוא ה"חפץ חיים". והמשיך לעבר הבית.

את פניו קידמה אשת הרב וביקשה להמתין עד שהרב יגיע. כשכולו מרוגש לראות את פני הצדיק בפעם הראשונה בחייו הכין עצמו למפגש, והנה חשכו עיניו כשאותו הלך נכנס אל החדר וכולם קמו לכבודו. פניו חוורו ולשונו דבקה לחיכו.

חלפו רגעים אחדים עד אשר התאושש. או אז קרב אל ה"חפץ חיים", השפיל מבטו ואמר: "עכשיו מבין אני את הכול. אנא, רבנו, מחל נא לי על הדברים הקשים שטענתי נגדך!..."

"אל תבקש ממני מחילה", נשמע קולו של ה"חפץ חיים", "נהפוך הוא: אני הוא שצריך לבקש את סליחתך, כיון שהדברים שאמרתי לך ציערו אותך. ובאותה שעה למדתי דבר חשוב:

ליהודי אסור לדבר לשון הרע אפילו על עצמו!..."

(ע"פ 'דבר תורה')

זמנים לשב"ק פרשת תולדות:

הזמנים ע"פ לוח אור החיים – **שעון חורף**.

הדלקת נרות: ירושלים*: 16:21 | תל אביב: 16:18 | חיפה: 16:17 | בית שמש: 16:21. *לנוהגים 40 דק' בירושלים: 16:01.

צאת השבת: ירושלים: 17:12 | תל אביב: 17:09 | חיפה: 17:08 | בית שמש: 17:12.

רבנו תם: ירושלים: 17:45 | תל אביב: 17:41 | חיפה: 17:40 | בית שמש: 17:45.

פניני אור החיים:

'סגולות להצלחה בעסקים, ולזכות לברכה בדבר גם המנוי והמדוד'

בפרשתינו מספרת התורה על הצלחתו ועשירותו של יצחק אבינו: "וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַהוּא וַיִּמְצָא בְּשָׂנָה הַהוּא מַאָּה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה' " ושואל רבינו האור החיים הקדוש מה התוספת במילים 'ויברכהו ה' ?

ומתרץ רבינו הקדוש שמכיון שאמרו חכמינו שבדבר שהוא מדוד וספור, המזיקים יכולים לשלוט ולפגוע, וכלשון חכמים 'אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין', אם כן כאן שנאמר מספר מדוייק של 'מאה שערים' יש חשש שיפגע, ולכן היה כאן ברכה מיוחדת מאת ה' שלא היא שליטה על דבר המנוי.

ובספר 'ראשון לציון' מחדש רבינו הקדוש, שאם האדם מתפלל כראוי על עשירות והצלחה, הברכה שורה גם בדבר המדוד והמנוי, ולא רק שלא ינזק חס ושלום, אלא ימצא בו יותר ממה שהיה. וכמו כן, יצחק אבינו היה מתפלל על הצלחתו, ולכן בירכו ה' כפי תפילתו, והצליח פי מאה ממה שהשקיע.

ובפרשת פקודי שואל רבינו הקדוש האיך ספרו את נדבת המשכן שהביאו בני ישראל, והרי אין הברכה שורה בדבר המנוי? ומתרץ רבינו הקדוש וזה לשון קודשו: 'כי מנין זה אדרבה מנינו תביא הברכה, כי כל פרט שירבה במספר תגדיל הזכות, ותסובב הברכה למרבה, והטעם, להיותו של המשכן, עד כאן לשון קודשו.

כלומר: אם הספירה הוא לצורך מצוה אין בו חשש נזק, אלא אדרבה תביא לו ברכה, ולכן גם אם סופר ממונו כדי לתת מזה צדקה ומעשרות, יבוא לו ברכה מרובה בעזרת ה'.

[אור החיים תולדות פרק כו פסוק יב; פקודי פרק לח פסוק כא; ראשון לציון מסכת תענית דף ח עמוד ב]

בקיצע'ר – חידוש קצר לשולחן השבת:

"ותאמר לו אמו עלי קללתך בני וגו' ... ותקח רבקה את בגדי עשו וגו'... ותלבש וגו' (כז, יג-טו)

בפרשת השבוע רבקה מצווה את יעקב על לקיחת הברכות מעשו אחיו, וצריך להבין במעשה שם למה כשאמר לה יעקב "אולי ימשני" וגו' לא ענתה לו ישר שתקח את בגדי עשו ותלביש לו, אלא ענתה לו "עלי קללתך בני" וגו', ורק אחר כך "ותלבש את יעקב בנה הקטן"?

אלא יובן על פי כלל ידוע, שכשבא אדם לעשות דבר שבקדשה או מצוה צריך להחליט שהוא מוסר נפשו, ואפילו שמוטל על האדם לעשות השתדלות בדרך הטבע, אולם עיקר הצלחתו תהיה כשיסכים בלבו לעשות את המעשה שגם אם יצטרך למסר נפשו יעשה זאת ולא שיסתמך רק על דרך הטבע.

ולכן רבקה אמרה לו דבר ראשון אני מוסרת נפשי ו"עלי קללתך בני", ורק לאחר מכן השתמשה גם בדרך הטבע ובתור השתדלות הלבשה לו את בגדי עשו החמודות.

אך רמזה לו, ולנו – כל עם ישראל בדורות הבאים שלכל דבר שבקדשה צריך מסירות נפש, וזו צריכה להיות ההסתכלות הראשונה שלנו, והמוכנות שלנו בעשיית המצוות.

(ע"פ 'תפארת ישראל')

זהירות מידי עשיו

כשיעקב התחפש לעשיו לקבל את הברכות מיצחק, אמר יצחק "הקול קול יעקב, והידיים ידי עשיו".

אומר המגיד מדובנא, ישנם אנשים שעליהם נאמר "הקול קול יעקב" שבתפלה ותלמוד תורה מקפידים כהלכה, אבל "הידיים ידי עשיו" שכאשר יש בידם לקיים מצות צדקה או גמילות חסדים הם קופצים את ידיהם.

צריכים לדעת, אומר המגיד מדובנא שזה בלי זה לא שוה, אלא צריך גם תורה וגם גמילות חסדים - צדקה.

(ע"פ 'מיד מלכים')

סיפור לשבת :

'המזוזה הפוליטית'

בני הקיבוץ שישבו באולם התרבות נדהמו. הרב שהזמינו מירושלים לשאת בפניהם דברי יהדות, מבקש לקלל אותם בלי למצמץ. 'אולי בכל זאת צדקו אלו שהתנגדו לבואו', הרהרו חלק מבני הקיבוץ בעוגמה.

ההצעה לקלל את תושבי הקיבוץ לא נולדה בחלל ריק. רוב מוחלט של הקיבוצים במדינת ישראל באותן שנים לא רק שלא שמרו תורה ומצוות, אלא אף התנגדו לשומרי תורה ומצוות בכל כוחם.

באחד הקיבוצים התאספו כמה יהודים שהמסורת היהודית הייתה קרובה ללבם, אם לא בתור דת, לפחות בתור מסורת. הם רצו שיגיע רב אל הקיבוץ וישא דברים בפניהם מתורת ישראל. כמובן שחברי הקיבוץ האחרים התנגדו בכל תוקף ולא רצו לאפשר הגעתו של יהודי שומר תורה ומצוות ל"הטפה דתית" בשטח הקיבוץ.

לאחר ויכוחים עזים יצאה ההצעה אל הפועל: הגאון רבי שבתי יודלביץ (החודש ב- כ"ב בכסלו יום פטירתו), מגיד המישרים הנודע מירושלים, הגיע אל הקיבוץ להזמנת חלק מהחברים. גיבור חיל היה רבי שבתי, הן בכוחו הנפשי והן בכוחו הפיזי. משכך, לא היסס מלהתמודד עם איומים והצקות בזמנים שאחרים חששו לעורם.

הגיע רבי שבתי אל שטח הקיבוץ וזכה לקבלת פנים תוססת במיוחד: חלק מבני הקיבוץ עמדו בצד הדרך והשליכו אבנים לעבר הרכב שהביא אותו.

עתה עמד הרב יודלביץ באולם התרבות (בית כנסת כמובן לא היה בנמצא) וקילל אותם: "אקלל אתכם בכך שבניכם יהיו שומרי תורה ומצוות", אמר רבי שבתי כשחיוך על שפתיו. "ככה לא תוכלו לזרוק עליהם אבנים כשהם יקיימו את מצוות התורה..."

שנים עברו, ו"קללתו" הנמרצת של רבי שבתי התקיימה בהידור. מספר חברים מבני הדור השני בקיבוץ התעוררו ושבנו לבוראם, הלכו ללמוד תורה מספר שנים ושבנו לגור בקיבוץ, כשהם מנהלים מאבק עיקש בחברי הקיבוץ הוותיקים על זכותם לקיים תורה ומצוות כחלק מבני הקיבוץ.

אחת המחלוקות החריפות בהן נתקלו שומרי התורה והמצוות מול בני הקיבוץ, הייתה כאשר ביקשו לקבוע מזוזה בפתח חדר האוכל הקיבוצי, כמו גם בפתח מקומות ציבוריים נוספים שהיוו נקודת מפגש לכל בני הקיבוץ. הדתיים טענו "מה מפריע לכם שתהיה מזוזה בפתח?" והחברים הוותיקים לא אבו לשמוע על כפייה דתית מסוג זה, שלטענתם תוביל מאוחר יותר לכפיית הלכות רבות על יתר בני הקיבוץ באופן שיגביל את אורחות חייהם.

הסוגיה הרגישה הובאה לבסוף לפתחו של רבי שבתי יודלביץ, ששמע את טענות שני הצדדים והתבקש להכריע.

"בכל מקום שבו יש שני צדדים וכל אחד עומד על שלו, לא ייתכן שתושג הסכמה אם לא תהיה פשרה", אמר רבי שבתי לחברי הקיבוץ, וזכה להנהוני הסכמה מכל עבר. דברים של טעם הם.

"לכן, אם תחפצו שאכריע בוויכוח ביניכם, יהיה זה רק אם תואילו לקבל על עצמכם את הפשרה שאבקש לבצע", הקדים רבי שבתי תנאי קודם למעשה. ההסכמה ניתנה על אתר.

"אתם, מקימי הקיבוץ, נמנים על השמאל הפוליטי של המדינה", הקדים הרב. "בני הדור הצעיר שחזרו בתשובה נמנים על הימין הפוליטי. נכון?"

למראה ההנהונים של חברי הקיבוץ המשיך רבי שבתי בהצגת הפשרה: "מכיון שלכל פתח יש שני משקופים, נבצע פשרה: את המזוזה נקבע אך ורק במשקוף הימני של הפתח, ואילו המשקוף השמאלי יישאר ללא מזוזה..." ההצעה, לא מיותר לציין, התקבלה בהסכמה אחידה. ('בחזית')

בדיחות הדעת:

הידעתם? גמל יכול ללכת במדבר שבועיים... ואולי יותר

בלי לשאול מתי מגיעים.....

דלתי תשובה

וְיְהִי יִצְחָק בֶּן אֲרָבָעִים שָׁנָה בְּקָחְתוֹ אֶת רַבֵּקָה בֵּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי ... אַחֹת לְבֶן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה. (כ"ה, כ')

פֶּרֶשׁ רִשִׁי: וְכִי עֲדִין לֹא נִכְתַּב שֶׁהִיא בֵּת בְּתוּאֵל וְאַחֹת לְבֶן וּמִפְּדֹן אָרָם? אֲלֵא לְהִגִּיד שֶׁבְּחָה שְׁהִיְתָה בֵּת רִשָּׁע, וְאַחֹת רִשָּׁע, וּמְקוּמָה אֲנִשֵּׁי רִשָּׁע, וְלֹא לְמַדָּה מִמַּעֲשֵׂיהֶם.

וּבִמָּה חֲזִיק בּוֹתְנִים דְּבָרֵי חַז"ל אֵלּוּ לְכָל בְּעַלֵּי הַתְּשׁוּבָה אֲשֶׁר קְרוּבֵיהֶם לֹא זָכוּ לְהִמְנוּת עַל יְרָאֵי ה' וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, שֶׁעֲצָם הֵיוּתָם בְּעַלֵּי תְשׁוּבָה הַמְתַּמּוֹדְדִים עִם קְשָׁיִים וְנִסְיוֹנוֹת יוֹם יוֹמָיִים אִי־שָׁיִים כֻּלָּם הַאֲנָשִׁים, וְנוֹסֵף עַל זֹאת מְעַרְמִים עַל גִּבְם קְשָׁיִים מְקָרֵב בְּנֵי מְשֻׁפְחוֹתָם, וְלַעֲיִתִים גַּם הַסְּבִיבָה בָּהֶם גְּדֻלִים וְחַיִּים לֹא בְּדִיּוּק תּוֹרַמָּת לְעִנְיָן, וְעַם כָּל זֹאת מִמְשִׁיכִים וּמִתְגַּבְּרִים ה' בַּעֲבוּדַת ה' לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְקַב"ה

הַרִי שֶׁהִתוּהוּ"ק בּוֹתְנֵת לָהֶם וְלִשְׁכֻמּוֹתָם "צִיּוֹן לְשִׁבְח" עַל הַתְּמַסְרוּתָם וְהַתְּגַבְּרוּתָם - מֵה שְׁאֲחָרִים לֹא קָבְלוּ.

וּבְכֵן אָמְרוּ חַז"ל: "טוֹב אֶחָד בְּצַעַר מִמָּאָה שְׁלֵא בְצַעַר", "וּלְפִיּוֹם צַעֲרָא אֲגָרָא".

(ע"פ 'דובב שפתי ישנים')

חודה של פרשה -

חידה מהפרשה ע"פ הפסוקים ורש"י, בעריכת הרב ישראל בראורין שליט"א.

את האחרונה בתחילה הצדיק הזכיר.

לידע את המאוכזב שכל הבטחה עבורו כעת ללא ערך ומחיר.

וכל השתדלות להשיג טובות בעתיד, לו לא תועיל.

כי מה שיוענק לו, הישר לאדונו יוביל.

דע! בבאור רש"י נמצא סוד החידה שבין הגדול והצעיר.

פתרונות ניתן לשלוח עד ליום רביעי הקרוב בדרכים הבאות:

א. בעמדות 'נדרים פלוס' באמצעות שלח הודעה. (קוד קופה 6500, ע"ש המרכז לערבות הדדית)

ב. השארת הודעה במענה הממוחשב בטלפון: 02-5-696-515.

ג. שליחת הודעה במיל: ALONHLH@GMAIL.COM

- יש לשלוח תשובה מליאה בצירוף שם הפותר, והיכן קיבלתם את העלון.

בין הפותרים נכונה יוגרל בעז"ה סידור לתפילין מתנת 'טליתת' קדושת לוי 85, 052-767-5688.

ב"ה

לתועלת הציבור: קיים גמ"ח להשאלת

גמרות שוטנשטין, וספרי טוש"ע.

ברח' אבינועם ילין 13, שכונת גאולה י-ם.

לפרטים: 054-844-86-83.

או בקו המידע: 02-590-7438

מיוז' גראס

רב קווי: 1599-578-946

בני ברק: ר' עקיבא 52 בפסאג' | ירושלים | אלעד | ביתר עילית
מודיעין עילית | בית שמש | אשדוד | נתיבות | חיפה